

**„Csak a törvény
a tiszta beszéd”**

42/1A

SZOKÁS VAGY JOG?

SZABÁLYKÁRTYÁK

1. Egy férfinak joga van a házasságán kívül született gyermek apjának tekinteni magát.

2. A nagykorú gyermeknek joga van ahhoz, hogy egyetemi tanulmányai alatt a szülei eltartsák.

3. Egyenrangú útkereszteződésben a jobbról érkező járműnek van előnye.

4. Az orvosi rendelőben érkezési sorrendben szólítják a betegeket.

5. A gyermek örökli szülei vagyonát.

6. A stadionban a két szurkolótábor elkülönülten helyezkedik el.

7. A polgármesteri hivatal bejáratánál a lépcső mellé rámpát építenek a kerekesszékeknek.

8. A terhes nőt előreengedik a sorban.

42/1B

SZOKÁS VAGY JOG?

SZABÁLYKÁRTYÁK (FOLYTATÁS)

9. A diákok olcsóbban utazhatnak a vonaton.

10. A rászoruló gyerekek ingyen kapják meg a tankönyveiket.

11. Nem szabad az embereket nemük, faji hovatartozásuk, bőrszínük vagy egészségi állapotuk miatt a velük összehasonlítható helyzetben lévő emberekhez képest hátrányos helyzetbe hozni.

12. Az iskola értesíti a szülőt a gyerek igazolatlan hiányzásáról.

13. A szülők adójuk 1%-ával az iskola alapítványát segítik.

14. A párok nyilvános helyen nem szerelmeskednek.

15. Az állami ünnepeket a Himnusz eléneklésével kezdjük.

16. Nemzeti ünnepeken ünnepélyes katonai tiszteletadással felvonják az Országház előtt a Magyar Köztársaság lobogóját.

42/2A

JOG FOGALMÁRÓL

JAKAB GYÖRGY

A jog olyan magatartásszabályok összessége, amelyekkel az állam az emberek tevékenységét kívánja szabályozni, s melyek érvényesülését az állam büntetésekkel (szankciókkal) biztosítja. Az erkölcs sokféleségével szemben a jog egy adott helyen és időben egységes. (Azaz egy szituációt egyféleképpen szabályoz, mert ha nem, akkor rossz a jogrendszer, ellentmondásokat és „kiskapukat” hordoz, ezért kijátszható.) A jog legfontosabb feladata, hogy a társadalom működéséhez szükséges rendet és biztonságot kialakítsa és fenntartsa. Ezen túlmenően szerepet játszik a társadalomban élő emberek magatartásának tudatos alakításában és feloldja a társadalom tagjai között gyakran felmerülő tipikus konfliktusokat.

Minden jogi normasértés konfliktust eredményez. Ez a konfliktus fennállhat az egyén és az állam, vagy az egyének (emberek, vállalatok, intézmények stb.) között. Az állam szerepe nem minden esetben jelent valamilyen konkrét jogi (bíróági vagy hatósági) beavatkozást, hiszen az állam a konfliktusok feloldását azzal is elősegítheti, hogy világosan és egyértelműen rendezi jogilag a különböző szituációkat, s ez az embereket a szabályok önkéntes betartására készíti. Az állam jogi feladata azonban azt feltételezi, hogy minden jogi normaszegés esetén – ha csak végső eszközként is – de ott legyen a büntetés vagy más szankció kikényszeríthetőségének lehetősége.

Jogilag előírni vagy megtiltani csak cselekedeteket lehet. Érzelmeket például nem lehet sem előírni sem megtiltani. A jog csak jogi eszközökkel kikényszeríthető magatartásszabályokat írhat elő, elvárásokat, érzelmeket, érzelmi elkötelezettséget nem. Az ember belső világa az erkölcs szférájába tartozik.

A jog jogágakra tagozódik. Egy-egy jogág azonos vagy hasonló jogviszonyokat rendez, azonos alapelvek szerint. Két nagy csoport különíthető el a jogrendszeren belül: közjog és a magánjog. A közjoghoz tartozik: az alkotmányjog (vagy államjog), a közigazgatási jog (államigazgatási jog) és a büntetőjog – a köztevékenységet szabályozza, illetve a polgárok és a közintézmények viszonyát. A magánjogban a polgári (vagyon) jog, a családjog és a munkajog tartozik – a magánjogban mindig két egyelő fél áll – mellérendelt és nem alárendelt viszonyban – szemben egymással.

Válaszolatok párokban a következő kérdésekre!

1. Mit szabályoz a jog?

.....

2. Milyen eszközökkel biztosítja az állam a jogszabályok betartását?

.....

3. Milyen következményei vannak a jogszabályok megsértésének?

.....

4. Milyen területek tartoznak a közjoghoz?

.....

5. Milyen területek tartoznak a magánjoghoz?

.....

42/3A

APASÁG

ESETLEÍRÁS

Tulajdonképpen örülnöm kellene, hogy ennyire rendes emberekkel hozott össze az élet. Nem hittem volna, hogy egyszer majd két férfi lesz velem tisztességes, és hogy ez okoz nekem megoldhatatlan konfliktust. Ha csak az egyikre haragudni tudnék, ha nem volna mindkettejüknek igaza, most én is könnyebb helyzetben lennék. Az a legszörnyűbb az egészben, hogy a gyerek körül folyik a vita. Szerencse, hogy ő még nem ért semmit, de nagyon gyorsan tisztázni kellene a viszonyokat. Végtére is csak egy apja lehet!!!

Soha egy percig sem gondoltuk Istvánnal, hogy összeházasodunk. Túl voltunk mindketten néhány csődbe ment kapcsolaton, ragaszkodtunk a függetlenséghez. Az volt benne a jó, hogy amikor megismertem, semmit nem kellett változtatnom az életemen, egyszerűen beleillett a képbe. Ki-ki úgy folytatta az életét, ahogy addig, csak közben néha találkoztunk. A külön lakást is megtartottuk, sőt a baráti köröket se nagyon mostuk össze... Egyedül az anyám nem értette ezt az egészet – végre egy stabil kapcsolat, és be se mutatom neki. Nekem meg eszembe se jutott bemutatni, mert tényleg nem tartozott hozzá az életem többi részéhez. Nem volt ez szerelem, István tökéletes szabadidőpartner volt és megbízható barát. Én pedig (azt hittem akkor...) pontosan erre vágytam.

Azután terhes lettem, és be kellett látnom, 35 évesen ez az utolsó esély. István azt mondta, engem nem köt magához, de ha valóban szülni akarok, ő természetesen apja lesz a gyereknek. Ő ragaszkodott ahhoz, hogy formális apasági nyilatkozatot tegyen. Azt mondta, ha mi ketten széjjel is válnánk, nem maradhatok egyedül, kiszolgáltatottan egy gyerekkel, és hogy ő úgy gondolja, értem is, és a gyerekért is egy életen át felelős. Egyszerűen megható volt, na meg logikus is. Hiszen a gyereknek valóban ő az apja, egy formális nyilatkozaton mit veszíthetünk?

Négy hónapos terhes voltam, éppen gömbölyödni kezdtem, amikor beütött a krach. Valami nemzetközi konferenciára küldtek tolmácsolni. Hihetetlen feszültség abban a nyüzsgésben napokon át egyfolytában koncentrálni, és a tolmácsnak még a fogadáson is dolgoznia kell. Nos, ez volt az a fogadás, amiről engem szabályszerűen megszöktettek. Gergő – akkor még a nevét sem tudtam – újságíróként téblábolt ott, megengedhette magának azt a luxust, hogy az embereket figyelje. Amikor végre sikerült félrehúzódnom, lazítani egy pohár ásványvízzel, azonnal mellettem volt, és csak annyit mondott: menjünk el innen. Annyira hiteles volt, hogy nem kérdeztem semmit, mentem. Azóta is olyan irracionális a történet, mint a kezdete: én ebbe a nálam tíz évvel fiatalabb fiúba ott és akkor, első látásra, négy hónapos terhesen beleszerettem.

Nem gondolkodtunk semmin, automatikusan történt minden. Észre se vettük, már együtt laktunk, és két hónap múlva össze is házasodtunk. Istvánnal megkritkultak a találkozásaink, de a jó barátság megmaradt. Ilyen körülmények között született meg Lili. Gergő velem volt a szüléskor, nagyon sokat segített nekem, és ott éreztem meg igazán, hogy mit jelent az érzelmi biztonság, és hogy családom van, és összetartozunk.

Addig tartott ez az idill, amíg meg nem kértek, hogy vegyük fel a baba anyakönyvi adatait. Hirtelen megzavarodtam. Ott áll mellettem a kedvesem, akivel együtt élek, akivel a gyereket együtt szeretnénk felnevelni, aki magáénak érzi a babát. Úgy tudom, a házasságon belül született gyerek automatikusan a férjé... De ott van István apai elismerő nyilatkozata,

és valóban, mi tagadás, ő a gyerek apja. Mind a ketten szeretnék a nevükre venni a gyereket, meg hallok ilyen kifejezéseket, hogy felügyeleti jog meg tartási kötelezettség, de egyelőre nem tudok köztük rendet tenni. Ez az egyik gondom. A másik emberi kérdés: mi lesz a lányom nevelésével, ha mind a ketten apaként akarnak szerepelni az életében? Van az ilyen helyzetekre egyértelmű megoldás, vagy nekünk kellene magunk közt megegyezni? Ki forduljon hármunk közül – és melyik hatósághoz? Minél előbb és minél békésebben szeretnénk megoldani a problémát, hogy tiszta helyzetben élhessünk.

42/3B

IGAZOLTATÁS

ESETLEÍRÁS

Károly és társai vendégségbe voltak hivatalosak. Az aluljáróban beszéltek meg a találkozót, ám Béla sokat késett. A hosszúra nyúlt várakozás alatt a fiúk egymást ugratták, hangoskodtak, végül elkezdtek egy – az aluljáróban eldobott – üres dobozt rugdosni. A viháncolás közben feldöntöttek egy szeméttartót, fellöktek egy gyereket, és végül eltörték a házigazdának ajándékba szánt borosüvegek egyikét is. Magatartásuk igen nagy felháborodást váltott ki a járókelőkből, ám ők mit sem törődve a véleményekkel, pimasz megjegyzéseket tettek a megbotránkozó emberekre. Ekkor odalépett hozzájuk egy fiatalember, majd igen hangosan így szólt: Rendőr vagyok, kérem a személyazonosságuk igazolását! A felhevült fiúcsapat nem vette komolyan a felszólítást, hanem a következőképpen válaszolt: „Tudod mi vagy te, minden, csak nem rendőr, húzz innen gyorsan, mi nem bántottunk téged. Hol az egyenruhád? Ha te rendőr vagy, akkor mi is. A rendőrök egyenruhában járnak, és nem farmerban.”

Ekkor a fiatalember elővette az igazolványát, felmutatta, és ismét felszólította őket a személyazonosságuk igazolására.

A csapat hangadója, Károly átvette az igazolványt, megnézte, majd egy hirtelen mozdulattal visszadobta, és futásnak eredt. Ám az ifjú rendőr utolérte, visszalökdöste a többiekhez, és ismét felszólította a személyi igazolványának átadására. Károly erre a felszólításra a következőket válaszolta: „Igazolványom nincs, de késem az van.” A magát rendőrnek mondó és e tényt igazoló fiatalember ekkor hátracsavarta Károly mindkét kezét, és a zsebeit átkutatva kidobált belőle mindent: így a cigarettát, tollat, bérletet, és végül a személyi igazolványt is. Csak ezután engedte el Károlyt. Végül felvette az igazolványt, és az adatok szóbeli egyeztetése után azt visszaadta.

42/3C

KI FIZETI A TOVÁBBTANULÁST?

ESETLEÍRÁS

Halló! Lelki segélyszolgálat? Nagy Gábor vagyok, jó estét kívánok. Én tulajdonképpen nem is akartam telefonálni, csak a metrón pont velem szemben volt egy plakát, gondoltam, ha egy óra múlva még mindig emlékszem a számra, felhívom.

Hogy mi a probléma? Igazság szerint nincs is egetverő problémám, nem akarok öngyilkos lenni, a barátnőm se hagyott el, igaz, nincs is, de nem ez a baj.

Akkor miért hívtam Önöket? Nos... a továbbtanulással vannak gondjaim. Nem rosszak a jegyeim, rendesen tanultam eddig. Dönteni is tudtam, a műszakra mennék, egyrészt, mert érdekel, másrészt, mert ott nem ötszörös a túljelentkezés. Bízom benne, hogy a világnak nemcsak közgazdászokra és kommunikációs menedzserekre lesz szüksége.

Hogy helyesen gondolom? Köszönöm szépen.

A probléma a szüleimmel van. „Természetesen” „el vannak válva”, én anyámmal élek. Ő nagyon rendes, támogatna is, csak tudnám, miből, olyan keveset keres. Apám jobban áll, de neki az a véleménye, hogy egy nagykorú ember tartsa el magát, ne várjon még ilyenkor is mindent a szülőktől. Őt se támogatták ennyi idős korában, mégis ember lett belőle. A tartásdíj fizetését meg is szüntette szépen. Egy osztálytársam biztat, ha továbbtanulok, arra az időre még jár nekem a pénz. Igaz, a faterja ügyvéd, de biztos ez? Jó volna, ha az apám önként adná, pereskedni azért nem szeretnék vele.

Mit tanácsolnak, mit tegyek?

42/4A
APASÁG

CSOPORTOS FELADATLAP

Miután mindannyian elolvastátok az eset leírását, válasszatok magatoknak feladatot az alábbiak közül! Fontos, hogy minden feladatnak legyen gazdája. Valaki vállalja el az időfelelős szerepét is, hogy jól gazdálkodjatok a rendelkezésre álló idővel!

1. feladat

Hárman vállaljátok el a történet három fő szereplőjének (az asszony, Gergő és István) a megszemélyesítését. Éljétek bele magatokat a helyzetükbe, és készüljétek fel arra, hogy e szereplők nézőpontjából mutatjátok be a történetet a többieknek.

2. feladat

Hárman mentálhigiénés szakértőként gondoljátok végig a helyzetet. A gondolkodást segítik az 5. számú feladatlap szempontjai, illetve kérdései.

3. feladat

A csoport többi tagja ismerkedjen meg az eset jogi háttérét bemutató szöveggel, és ennek alapját alakítsa ki egy jogi szakvéleményt a helyzettel kapcsolatban.

4. feladat

Az önálló, illetve kiscsoportos felkészülés után először a három szereplő ismertesse a történeteket a saját szemszögéből. Ezután a mentálhigiénés szakemberek fogalmazzák meg saját gondolatukat, majd a jogi szakértők szóljanak hozzá a kérdéshez a megismert jogszabályok alapján. Végül válaszoljatok közösen az alábbi kérdésekre!

Kérdések

Szerintetek kit kell a gyermek apjának tekinteni?

.....

Mi lenne számotokra a legrokonszenvesebb megoldás?

.....

.....

Kit tekint a jog a gyermek apjának?

.....

Mit gondoltok erről a megoldásról?

.....

.....

.....

42/4B

IGAZOLTATÁS

CSOPORTOS FELADATLAP

Miután mindannyian elolvastátok az eset leírását, válasszatok magatoknak feladatot az alábbiak közül! Fontos, hogy minden feladatnak legyen gazdája. Valaki vállalja el az időfelelős szerepét is, hogy jól gazdálkodjatok a rendelkezésre álló idővel!

1. feladat

Hárman vállaljátok el a történet három fő szereplőjének (Károly, egy másik fiú és a rendőr) a megszemélyesítését. Éljétek bele magatokat a helyzetükbe, és készüljétek fel arra, hogy e szereplők nézőpontjából mutattjátok be a történetet a többieknek.

2. feladat

Hárman mentálhigiénés szakértőként gondoljátok végig a helyzetet. A gondolkodást segítik az 5. számú feladatlap szempontjai, illetve kérdései.

3. feladat

A csoport többi tagja ismerkedjen meg az eset jogi háttérét bemutató szöveggel, és ennek alapját alakítsa ki egy jogi szakvéleményt a helyzettel kapcsolatban.

4. feladat

Az önálló, illetve kiscsoportos felkészülés után először a három szereplő ismertesse a történeteket a saját szemszögéből. Ezután a mentálhigiénés szakemberek fogalmazzák meg saját gondolatukat, majd a jogi szakértők szóljanak hozzá a kérdéshez a megismert jogszabályok alapján. Végül válaszoljatok közösen az alábbi kérdésekre!

Kérdések

Mit gondoltok a gyerekek viselkedéséről?

.....
.....
.....
.....

Hogyan dönthető el, hogy valóban rendőr-e az igazoltató személy, vagy sem?

.....
.....

Joga volt-e a civil ruhás rendőrnek feltartóztatni Károlyt, majd ezután zsebeit átkutatni és a személyi adatait szóban is megkérdezni?

.....
.....

42/4C

KI FIZETI A TOVÁBBTANULÁST?

CSOPORTOS FELADATLAP

Miután mindannyian elolvastátok az eset leírását, válasszatok magatoknak feladatot az alábbiak közül! Fontos, hogy minden feladatnak legyen gazdája. Valaki vállalja el az időfelelős szerepét is, hogy jól gazdálkodjatok a rendelkezésre álló idővel!

1. feladat

Hárman vállaljátok el a történet három fő szereplőjének (Gábor, az anya és az apa) a megismerését. Éljétek bele magatokat a helyzetükbe, és készüljétek fel arra, hogy e szereplők nézőpontjából mutattjátok be a történetet a többieknek.

2. feladat

Hárman mentálhigiénés szakértőként gondoljátok végig a helyzetet. A gondolkodást segítik az 5. számú feladatlap szempontjai, illetve kérdései.

3. feladat

A csoport többi tagja ismerkedjen meg az eset jogi háttérét bemutató szöveggel, és ennek alapját alakítsa ki egy jogi szakvéleményt a helyzettel kapcsolatban.

4. feladat

Az önálló, illetve kiscsoportos felkészülés után először a három szereplő ismertesse a történeteket a saját szemszögéből. Ezután a mentálhigiénés szakemberek fogalmazzák meg saját gondolatukat, majd a jogi szakértők szóljanak hozzá a kérdéshez a megismert jogszabályok alapján. Végül válaszoljatok közösen az alábbi kérdésekre!

Kérdések

Mit tanácsolnátok Gábornak a pszichológus helyében?

.....

.....

.....

.....

.....

Jár-e tartásdíj a nagykorú gyermeknek a felsőfokú tanulmányok idejére?

Milyen összegre lehet számítani?

.....

.....

.....

Hogyan kell azt kérni?

42/5

A MENTÁLHIGIÉNÉS SZAKÉRTŐK SZEMPONTJAI

CSOPORTOS FELADATLAP

A mentálhigiéné a lelki egészség megőrzésével foglalkozó szakterület, a mentálhigiéné szakemberek pedig olyan segítők, akik arra törekszenek, hogy egy-egy konkrét probléma-helyzetben olyan megoldásokat találjanak, amelyek a legkevésbé sértik az érintettek lelki épségét.

Képzeljétek el, hogy ilyen szakemberként adtok tanácsot a megismert helyzet szereplőinek, illetve mondotok véleményt a tetteikről. Gondoljátok végig az alábbi szempontokat, készítesek jegyzeteket, majd alakítsátok ki a saját, szakértői véleményeteket az esettel kapcsolatban!

Szempontok	Jegyzetek
Kik az eset érintettjei? (Minden érintett jelen van-e, vagy másokra is hat a történet?)	
Kinek mi a célja? Vajon milyen „titkos” vágyak, szükségletek motiválják ezeket a célokat?	
Milyen veszélyeket hordoz, ha az egyik fél javára dől el a történet?	
Megfogalmazható-e közös érdek, s mi ez? Mi lehet ennek mentén a közös cél?	
Hordoz-e veszélyeket a körvonalazódó megoldás? Hogyan lehet ezeket kivédeni?	

Szakértői vélemény

.....

.....

.....

42/6A

APASÁG

JOGI HÁTTER-INFORMÁCIÓK

A jogilag elismert apaság,

- az anya házasságán,
- a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozaton,
- az apaság bírói megállapításán,
- az anya utólagos házasságkötésén,
- illetőleg 1989. július 1-jét követően már a reprodukciós eljárás is alapulhat.

Mindannyian tudjuk, hogy születnek gyerekek házasságon kívül, úgynevezett élettársi kapcsolatból, illetve úgy is, hogy a gyermek anyja és apja között még csak élettársi kapcsolat sincs. Mindannyian tudjuk, hogy gyermek születhet egyetlen nemi érintkezésből is úgy, hogy a szülők ezt követően egyáltalán nem is tartják a kapcsolatot, nem találkoznak, és az apa nem is sejt, hogy gyermeke született. Ilyen esetekben problémát jelent az apa személyének megállapítása, csakúgy, mint abban az esetben, amikor az anya egy időben több férfival folytat nemi kapcsolatot, és emiatt nehéz az apa személyét megállapítani. Ilyen esetekben előfordulhat, hogy a gyermek születésének pillanatában nem jelölhető meg az apa neve. **Ezt a helyzetet** a családjogi törvény úgy jelöli meg, hogy a gyermek **apai jogállása betöltetlen**. A törvény több lehetőséget jelöl meg az apa személyének megállapítása, azaz a gyermek apai jogállásának betöltésére. Ezeket a lehetőségeket **apasági vélelmeknek** nevezi a törvény, ezek azok a módszerek, amellyel a gyermek apját akár a jog eszközeinek igénybevételeivel meg lehet állapítani.

A családjogi törvény szerint (Csjt. 34. §) **származáson nem a vér szerinti, hanem a jog szerinti származást kell érteni**. Jogi következmények (tartás, szülői felügyelet, öröklés, kártérítés stb.) a jog szerinti származáshoz fűződnek. **A csak biológiai rokoni kapcsolatok jogilag nem értékelhetők**.

Csjt. 38. § (1) Ha a gyermek apja sem az anya házassági köteléke vagy utólagos házassága, sem teljes hatályú apai elismerés, sem pedig reprodukciós eljárás alapján nem állapítható meg, **az apaságot bírósági úton** lehet megállapítani.

(2) A bíróság a gyermek apjának nyilvánítja azt a férfit, aki az anyával a fogamzási időben nemileg érintkezett, és az összes körülmény gondos mérlegelése alapján alaposan következtethető, hogy a gyermek ebből az érintkezésből származik.

Az apaság bírói megállapításának, miként a teljes hatályú apai elismerésnek is, törvényi feltétele, hogy az **apai jogállás üres** legyen. Vagyis, hogy a gyermek apja sem az anya házassági köteléke vagy utólagos házassága, sem teljes hatályú apai elismerés folytán ne legyen megállapítható. A per tehát a végső eszköz.

Az apaság megállapítására adott esetben egyetlen nemi kapcsolat is elegendő, akkor például, ha kétségtől megállapíthatóan nem volt az anyának a fogamzási időben más férfival nemi kapcsolata, és a szakértői bizonyítás szerint a gyermek származása az apaként megjelölt férfitől valószínűsíthető.

42/6B

IGAZOLTATÁS

JOGI HÁTTER-INFORMÁCIÓK

A rendőr hivatalos személy!

A büntetőjog a hivatalos személyekre egyrészt fokozott büntetőjogi felelősséget ró abban a körben, amelyben államigazgatási tevékenységet fejtenek ki, másrészt viszont személyüket fokozott védelemben részesíti.

A büntető törvénykönyv az alábbiak szerint fogalmaz:

229. § (1) Aki a hivatalos személyt jogszerű eljárásában erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozza, intézkedésre kényszeríti, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazza, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

230. § A 229. § rendelkezései szerint büntetendő, aki az ott meghatározott cselekményt közfeladatot ellátó személy ellen követi el.

Ez a fokozott jogvédelem tulajdonképpen az államapparátus tevékenységére vonatkozik, annak szabályszerű működését kívánja biztosítani és a hivatalos személyekre azért terjed ki, mert ők az állami tevékenység irányítói, végrehajtói. Lényegében ez fejeződik ki abban a jogalkotói akaratban, amelyet a fokozott védelem feltételeként a jogszerű eljárást jelöli meg.

A rendőr tehát hivatalos személy, akit ebben a minőségében fokozott védelem illet meg. A rendőrt jogszerű intézkedésében akadályozni, vele szemben támadólag fellépni nem lehet, mert ez a hivatalos személy elleni erőszak büntetést valósíthatja meg.

A motozás szabályai

Fontos tudni, hogy a ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon (ezért alkalmaznak a női börtönökben női fegyőröket).

42/6C

KI FIZETI A TOVÁBBTANULÁST?

JOGI HÁTTER-INFORMÁCIÓK

A gyermektartásdíj kérdéskörében nem mindegy, hogy kiskorú vagy nagykorú gyermekről van-e szó. A lényeg az, hogy a **nagykorú gyermek tartásra jogosultságát** csak két ok alapozhatja meg:

- munkaképtelen beteg állapota
- vagy az életpályára felkészülést szolgáló, szükséges tanulmányainak folytatása.

Itt – mint a jogban általában – minden szónak jelentősége van. Mindkét esetre érvényes az a közös szabály, hogy a nagykorú gyermeket csak a **kötelezett (aszülő) teljesítőképeségéhez mérten** illeti meg a tartás.

Nézzük először, mik tekinthetők **szükséges tanulmányoknak**?

Ide tartoznak az életpályára előkészítő szakképzettség megszerzéséhez szükséges tanfolyamok, a főiskolai, egyetemi tanulmányok. Kivételesen az is annak minősülhet, ha a nagykorú gyermek középfokú végzettséggel már rendelkezik ugyan, de azzal összefüggésben még egy, hasonló fokozatú képesítést kíván szerezni, mely az adott szakma magasabb szintű művelésével együtt jobb elhelyezkedési lehetőségeket nyújthat.

Az **általános elv** ugyanis az, hogy amennyiben a gyermek már megszerzett egy szakképzettséget – van mondjuk egy tanári oklevele –, de úgy érzi, mégis inkább filmrendező szeretne lenni, ezen második diploma megszerzésének költségeit már nem háríthatja a szülőre. A szülő – jogi kényszer nélkül – természetesen támogathatja gyermeke önmegvalósítási törekvéseit, ameddig a józan esze és a pénztárcája engedi.

A tartásdíj **összegének** megállapításánál a gyermek indokolt szükségleteit és a kötelezett teherbíró képességét kell alapul venni. Természetesen az állami, társadalmi juttatások a szülők terhét csökkentik. Az is elvárható a nagykorú gyerektől, hogy ha netán valamilyen vagyona van, azt a megélhetésére fordítsa.

A **nagykorú gyermeknek** is vannak azonban **kötelességei**:

A **tartásra „érdemesnek”** kell lennie, ami a szülővel való megfelelő magatartást, szóhasználatot, viselkedést jelent.

A tanulmányokat **folyamatosan** kell végeznie. Indokolt megszakítás lehet a betegség, de nem a sorozatos utó- és pótvizsga, évismétlés stb.

Tehát a **továbbtanulásra alkalmasnak** is kell lenni, nemcsak vágyani a „főiskolai hallgató” státusra.

De még, ha mindezek teljesülnek is, az is feltétel, hogy **a szülő is teljesítőképes legyen.**

Ha ugyanis a szülő pl. rokkantnyugdíjas és még egy kiskorú gyermeket is nevel – hiába áll fenn a továbbtanuló rászorultsága –, tartásdíj megállapítására mégsem fog sor kerülni. Ez az egyik véglet.

De vajon hol ér véget a követelések sorozata? Meddig terjednek a jogos igények? Jár-e tartásdíj a külföldön folytatott nyelvi stúdiumok idejére (vagyis szükséges tanulmányoknak számít-e ez)? Milyen időtartamban? 1 hónap? 1 év? Vagy egyáltalán nem?

Az életviszonyok változása új kérdéseket vetett fel, melyekre a bírói gyakorlatban most formálódnak a válaszok. Nem ritka eset, hogy a nagykorú gyermek munkanélküli, tartásának tetemes költségeit a vele élő szülő megpróbálja – legalább részben – a másik szülőtől is kérni, tartásdíj formájában, a rászorultság okán. Az ilyen igényeket a bíróság nem fogadja el alaposnak.

A külföldi nyelvgyakorlás idejére a tartásdíjat megszünteti, de az indokolt megszakítás után a rászorultság ismét megállapítható.